

Istraživanje efekata obrazovanja u oblasti smanjenja rizika od katastrofa na znanje, vrijednosti i životne vještine učenika osnovnih škola

Zavod za školstvo

MUP – Direktorat za vanredne situacije

Istraživanje efekata obrazovanja u oblasti smanjenja rizika od katastrofa na znanje, vrijednosti i životne vještine učenika osnovnih škola

Izrada projekta i instrumenata istraživanja: mr Zoran Lalović, mr Ljuban Tmušić i Zoran Perović

Realizacija istraživanja: mr Zoran Lalović, Radoje Novović, mr Ljuban Tmušić i Zoran Perović

Statistička obrada podataka: mr Zoran Lalović

Logička analiza podataka i izvještaja: mr Zoran Lalović

Izrada baze podataka: Radoje Novović

Unos podataka: Ermina Alomerović

Izrada prezentacije istraživanja: Radoje Novović

Ciljevi istraživanja

➤ *Osnovni cilj istraživanja je da se utvrde efekti obrazovanja u oblasti smanjenja rizika od katastrofa na znanje, vrijednosti i životne vještine učenika osnovnih škola.*

- Polazeći od ovog osnovnog cilja, istraživanje treba da odgovori i na pitanja:
 - koliko učenici završnih razreda osnovne škole znaju o bezbjednosnim rizicima, njihovim manifestacijama i posljedicama po imovinu i život ljudi;
 - kakvo je kod učenika poznavanje bezbjednosnih i zaštitnih mjera i radnji u rizičnim situacijama;
 - koliko je razvijena svijest o potrebi zaštite i spašavanja ljudi i imovine;
 - da li učenici koji su učili ovaj predmet imaju više znanja, pozitivnije stavove i vrijednosti prema ovim pitanjima u odnosu na učenike koji nisu učili ovaj predmet;

➤ Zadaci istraživanja:

Ovim istraživanjem želimo ispitati:

- kako učenici procjenjuju nivo svog znanja o temama koje se tiču obrazovanja u oblasti smanjenja rizika od katastrofa?
- koliko smatraju važnom teme koje se tiču obrazovanja u oblasti smanjenja rizika od katastrofa?
- ko su im najčešći izvori informacija o temama koje se tiču obrazovanja u oblasti smanjenja rizika od katastrofa?
- kako ocjenjuju ulogu škole u informisanju o temama koje se tiču obrazovanja u oblasti smanjenja rizika od katastrofa?
- koliko stvarno znaju o bezbjednosnim rizicima, njihovim manifestacijama i posljedicama?
- kakvo je poznavanje bezbjednosnih i zaštitnih mjera i radnji u rizičnim situacijama?
- rasprostranjenost rizičnih ponašanja učenika osnovne škole?
- spremnost učenika da prihvate preventivne oblike ponašanja?
- spremnost učenika za djelovanje u školi i šire, u lokalnoj zajednici?

Hipoteze istraživanja

- ▶ Istraživanje je akcionog tipa i treba da pruži uvid u trenutnu situaciju, da pokaže kakva su znanja, stavovi i ponašanja učenika završnih razreda osnovne škole u odnosu na teme koje su tiču obrazovanja u oblasti smanjenja rizika od katastrofa u Crnoj Gori.
- ▶ Naše osnovno očekivanje je da će učenici osnovne škole čiji su nastavnici obučeni za realizaciju međupredmetne teme obrazovanje u oblasti smanjenja rizika od katastrofa imati više znanja, pozitivnije stavove i vrijednosti u odnosu na učenike iz škola čiji nastavnici nijesu prošli proces obuke.

Istraživanje je obavljeno u:

16 opština u Crnoj Gori

30 osnovne škole

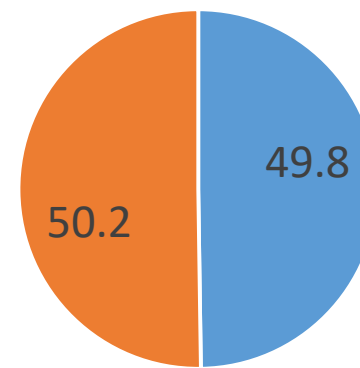
641 učenik

(**319** dječaka i **322** djevojčica)

online anketa novembar 2019. g.

učenici **završnih razreda** (IX razred osnovne škole)

Pol učenika/ce

■ muski ■ zenski

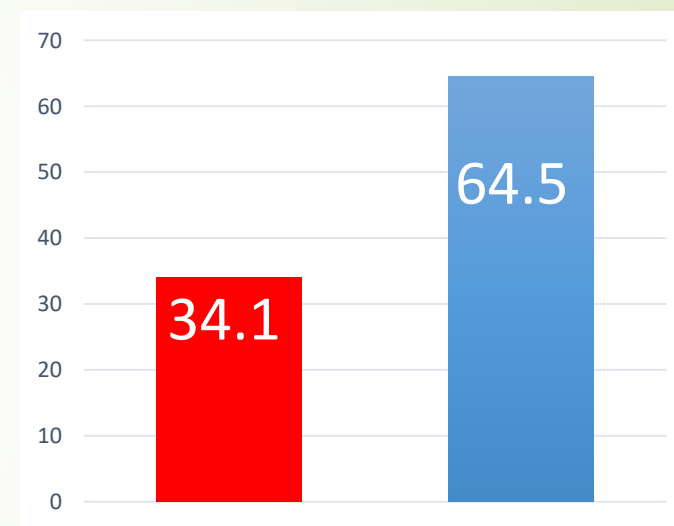
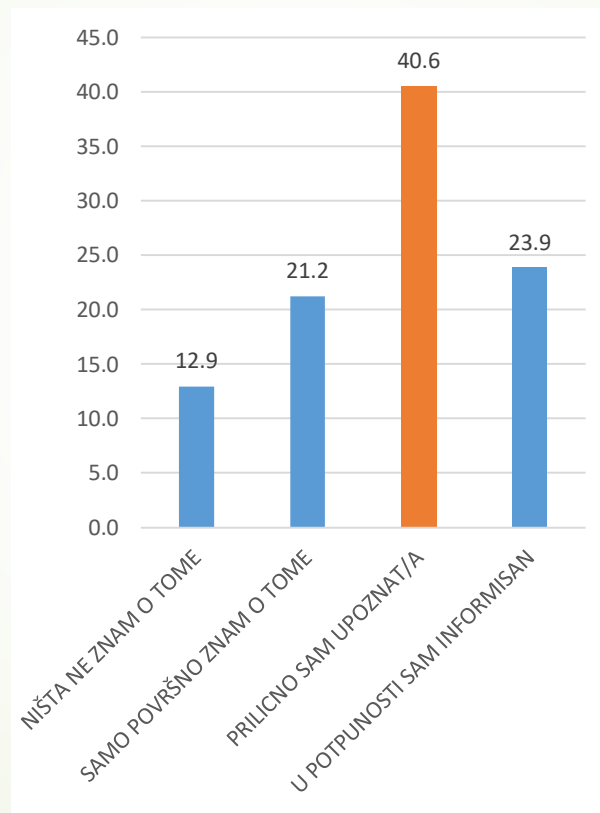
Osnovne škole

Vukasin Radunovic	26	4.1	Njegoš Kotor	21	3.3
Mrkojevici	22	3.4	Vuk Karadzic Beraane	25	3.9
NJegos - Cetinje	23	3.6	Dzafer Nikocevic Gusinje	31	4.8
Bosko Strugar	34	5.3	Bajo Jojic - Andrijevica	22	3.4
Savo Kazic	4	0.6	9 Maj - Bijelo Polje	17	2.7
Boro Vukmirovic	1	0.2	Risto Ratkovic - Bijelo Polje	18	2.8
Srbija	26	4.1	Dusan Korac - Bijelo Polje	23	3.6
Salko Aljkovic	23	3.6	Pavle Zizic - Bijelo Polje	29	4.5
Ristan Pavlovic	27	4.2	Risto Manojlovic - Kolasin	20	3.1
Dusan Obradovic	14	2.2	Savo Pejanovic	16	2.5
Druga osnovna škola	26	4.1	Marko Miljanov	18	2.8
Veljko Drobnjakovic	17	2.7	Radojica Perovic	23	3.6
29. novembar Podgorica	16	2.5	Stampar Makarije	25	3.9
Vuko Jovovic Danilovgrad	22	3.4			
Olga Golovic Niksic	27	4.2			
Mileva Lajovic Lalatovic	19	3.0			
Ratko Žaric	26	4.1			
			Total	641	100.0

Rezultati - učenici

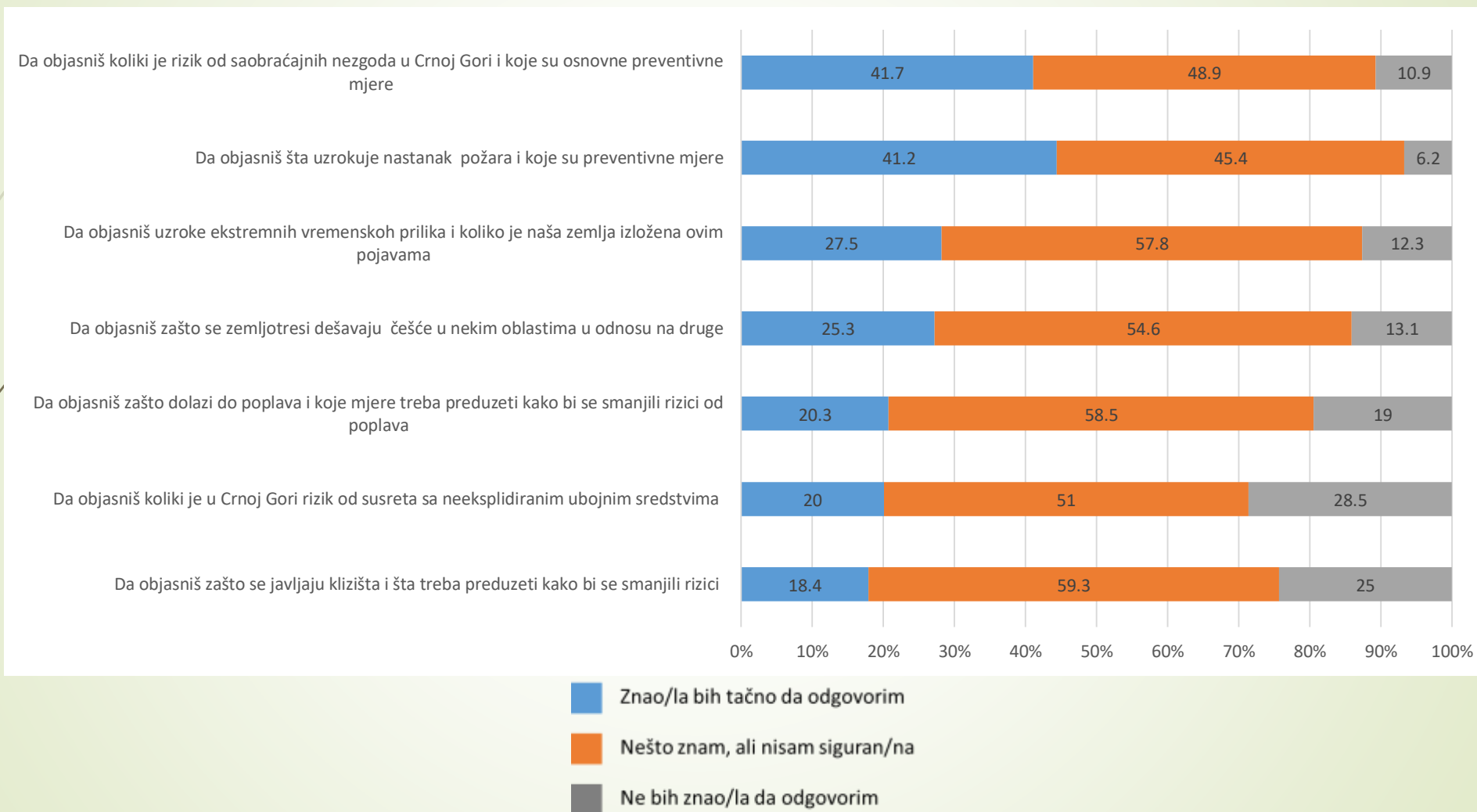

Da li znaš na šta se odnosi pojam, smanjenje rizika od katastrofa?

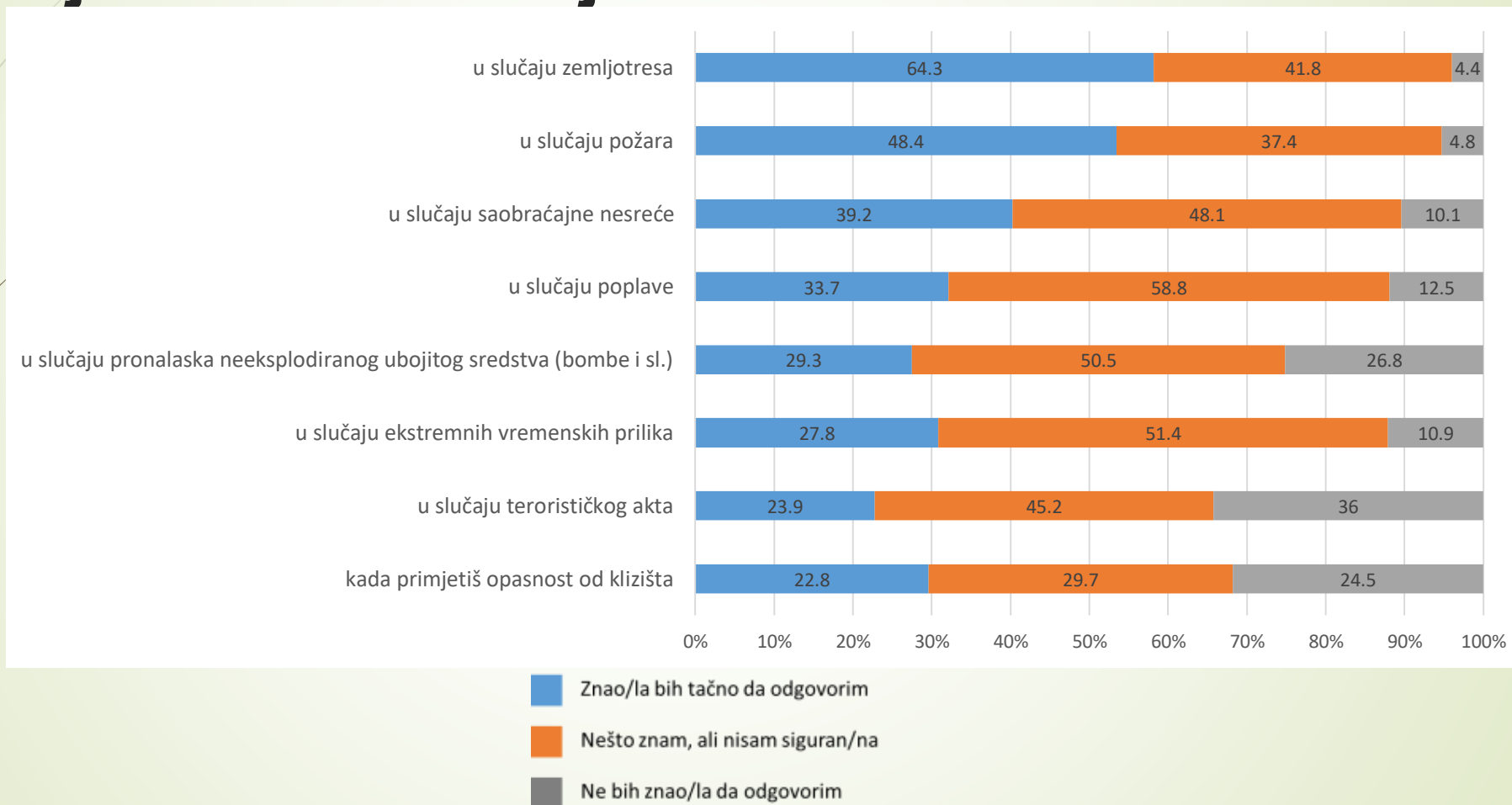

■ Prilično ili potpuno informisan
■ Ništa ili površno zna

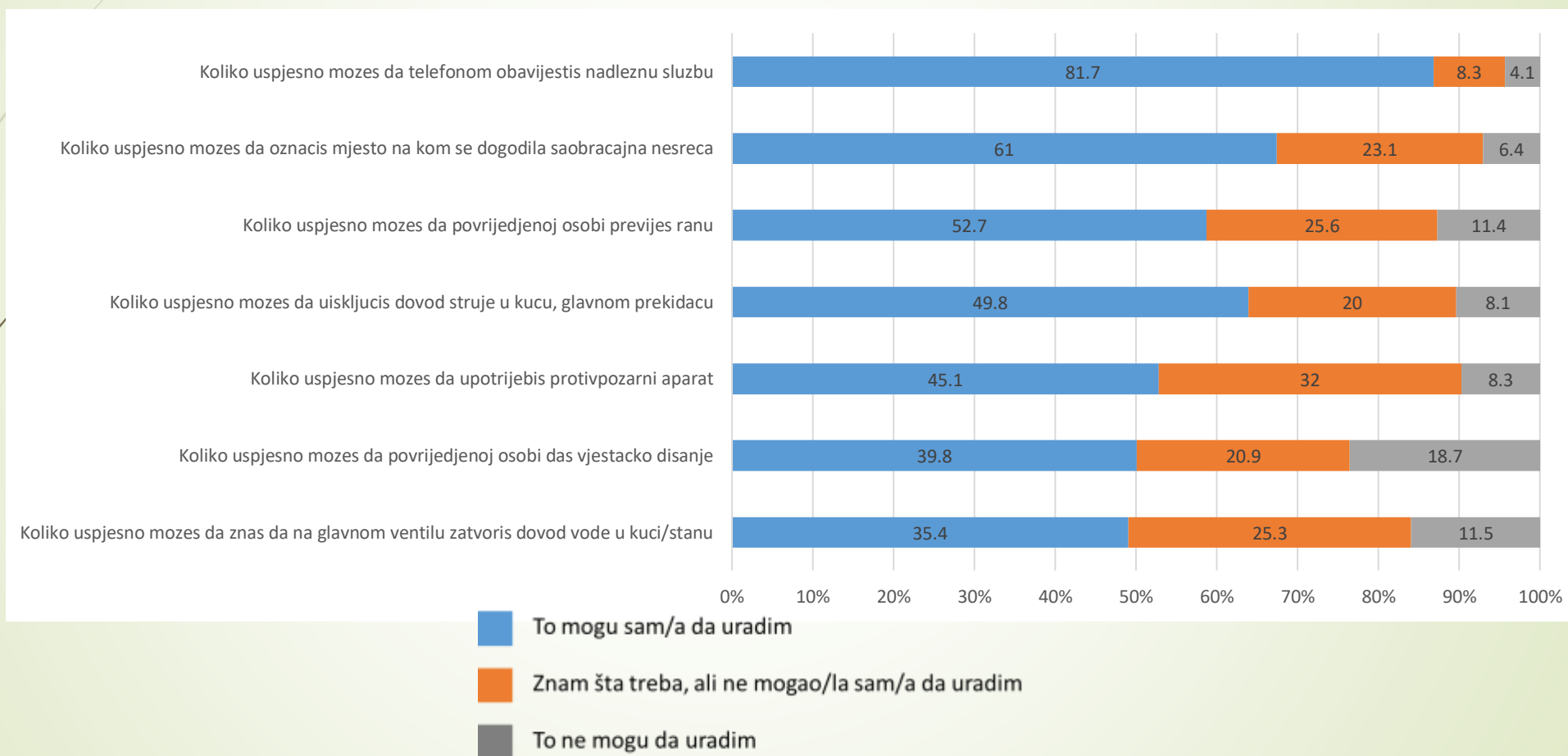
Koliko tačno bi mogao/la da odgovoriš na:

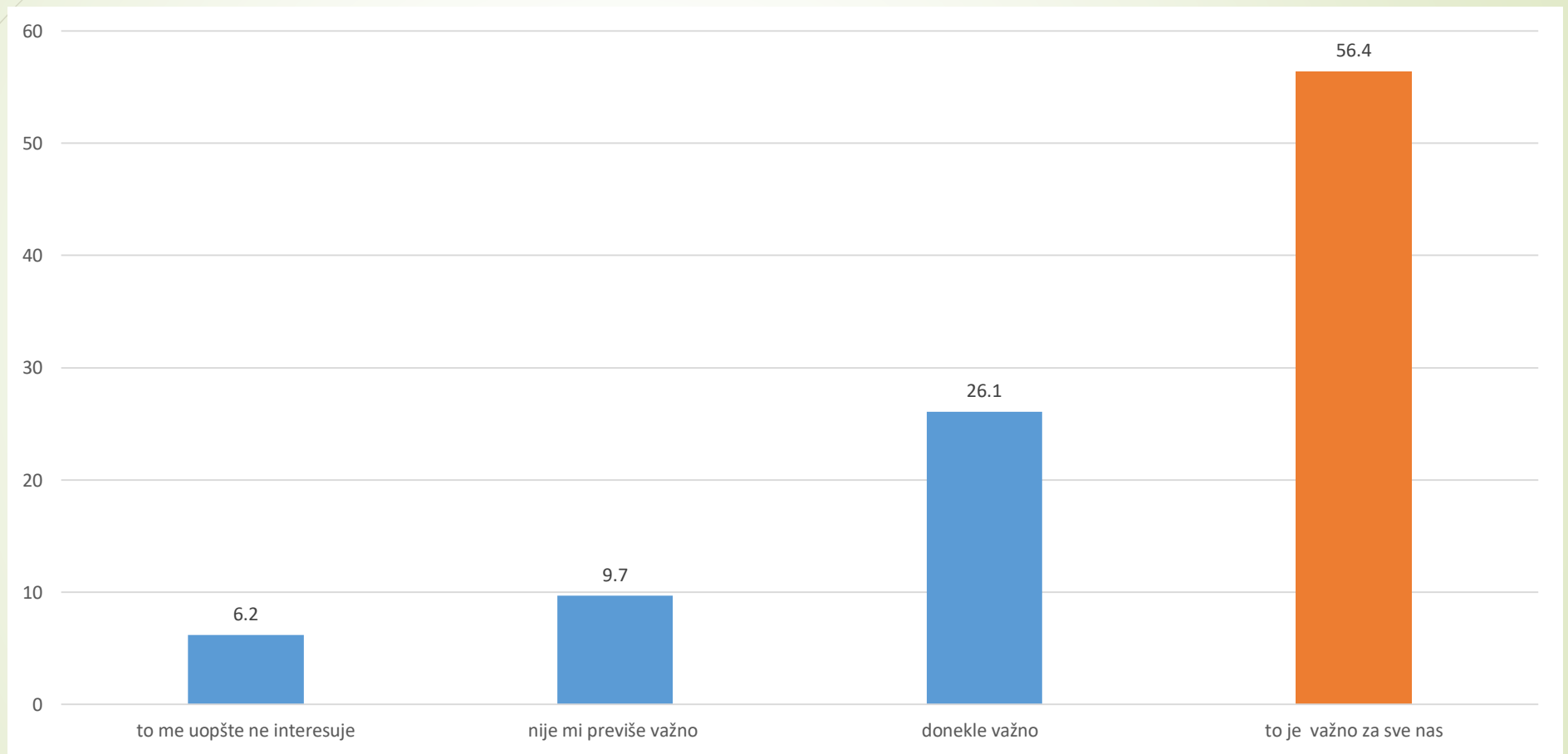
Da li znaš kako bi trebalo postupati u sljedećim situacijama ?

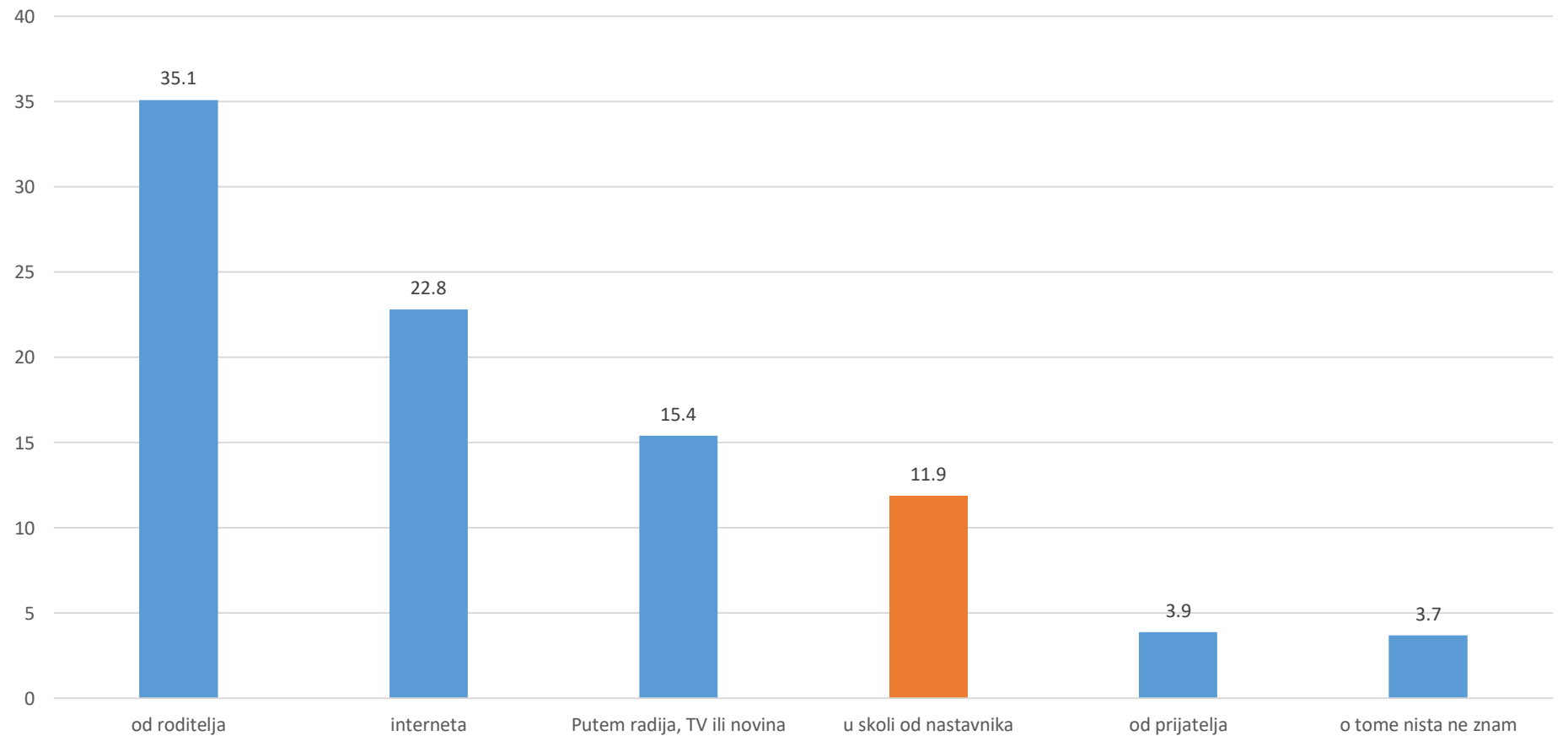
Koliko uspješno možeš izvesti sledeće radnje?

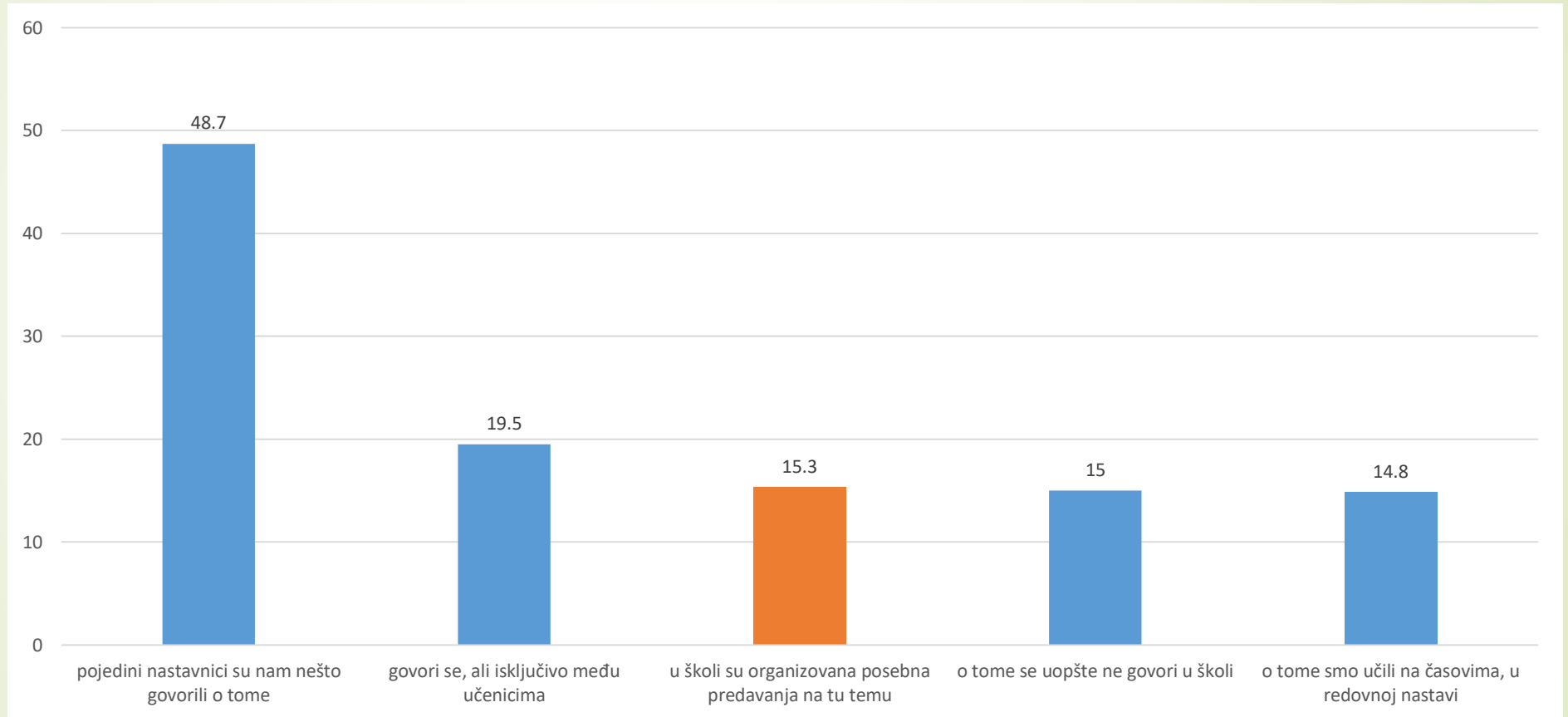
Koliko su ove teme važne za tebe?

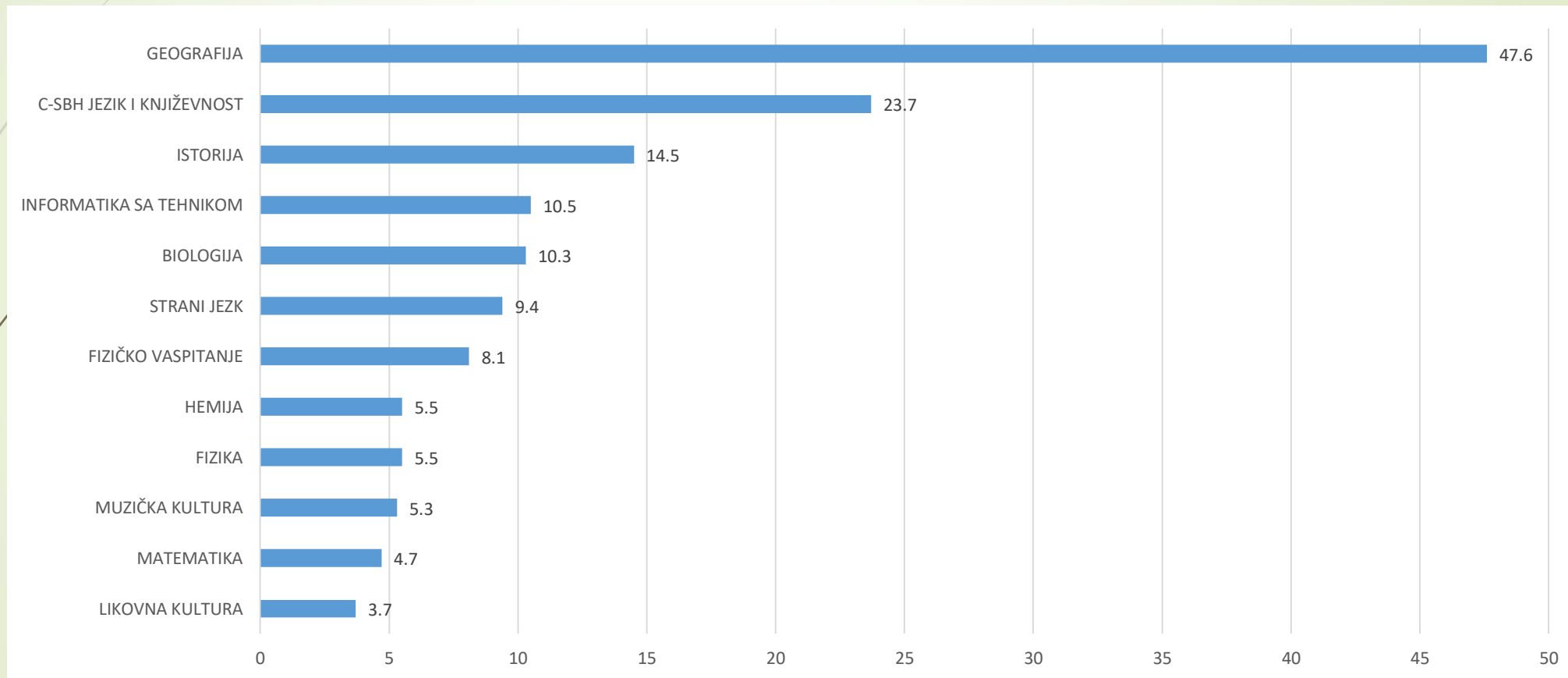
Od koga si dobio/la najviše informacija o ovim temama?

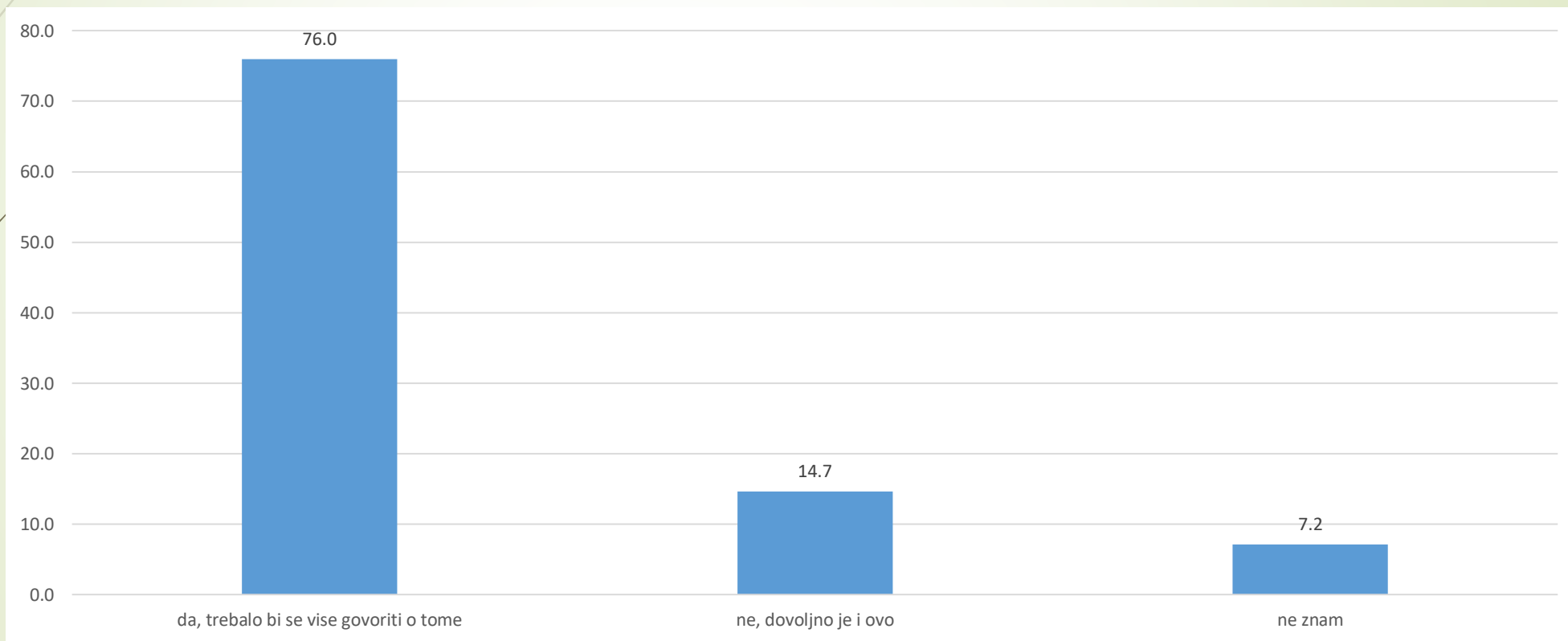
Kako se o ovim temama govori u tvojoj školi?

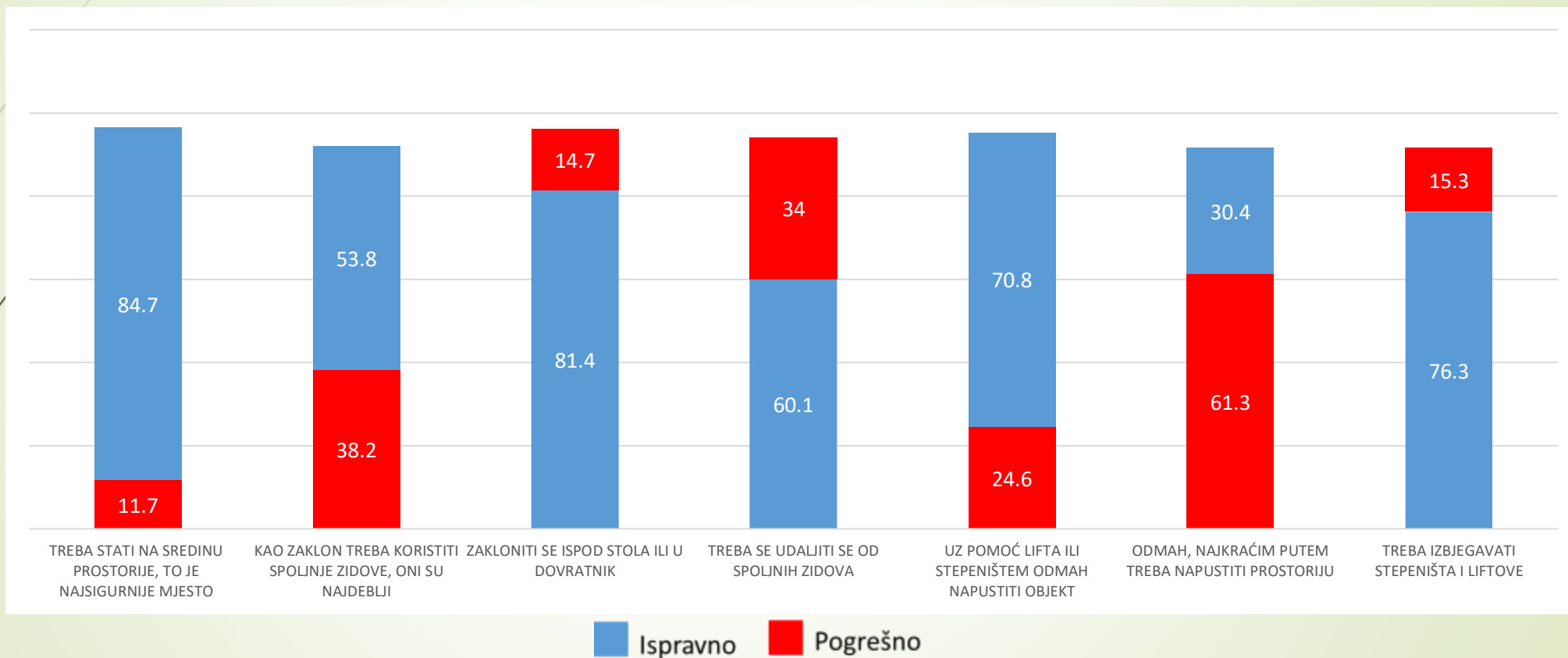
Ako ste o tome učili u školi, na nekom od časova, označi predmet, gdje ste o tome učili?

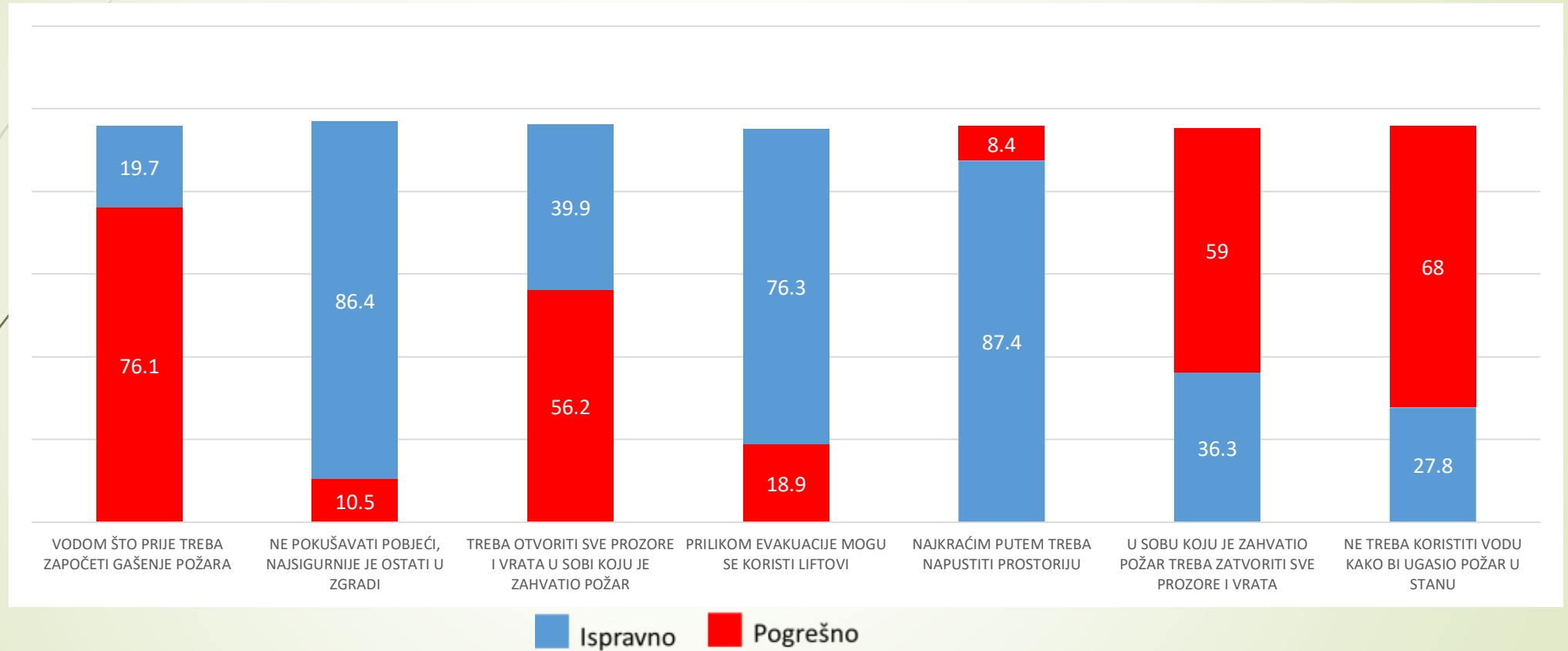
Da li smatraš da bi se o ovim temama trebalo više govoriti u školi?

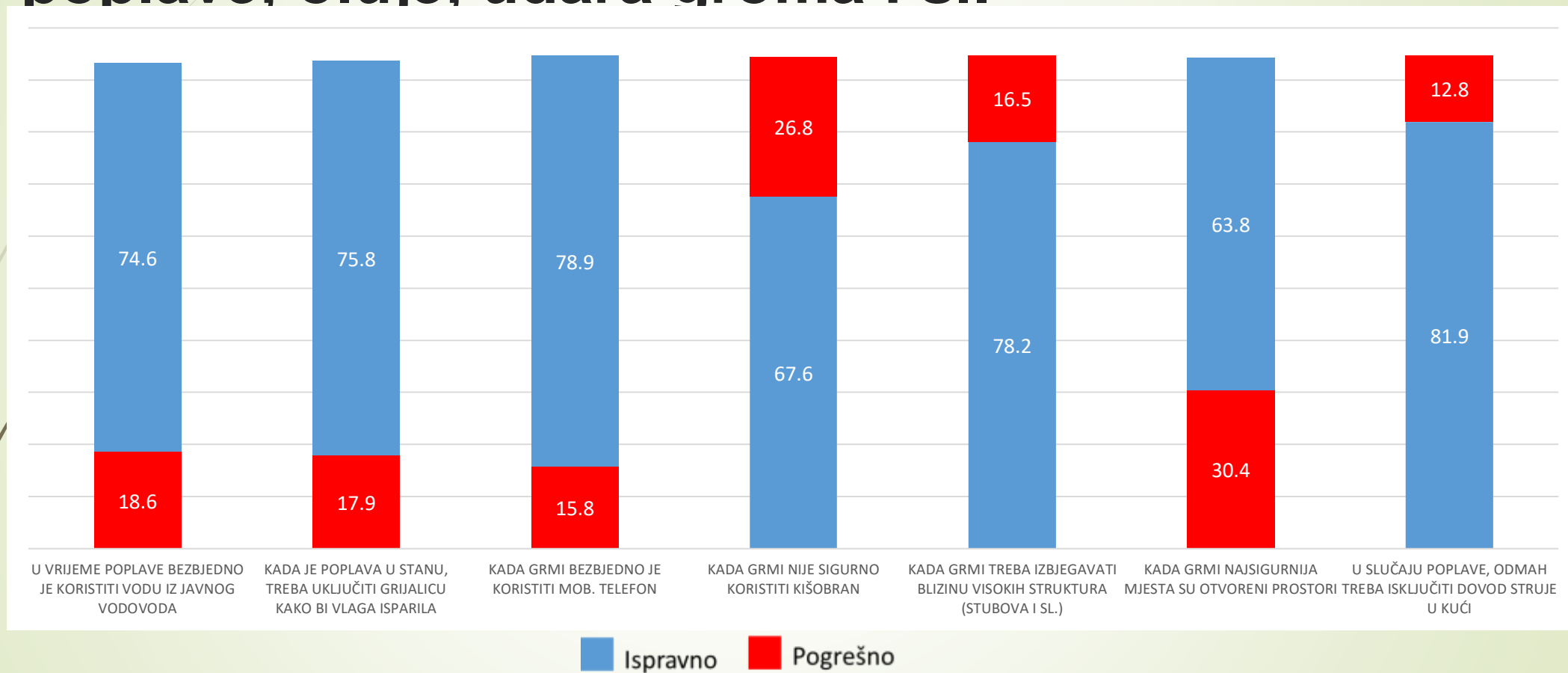
U slučaju ZEMLJOTRESA, ako se nađeš u zatvorenom prostoru (u kući, školi i sl.)

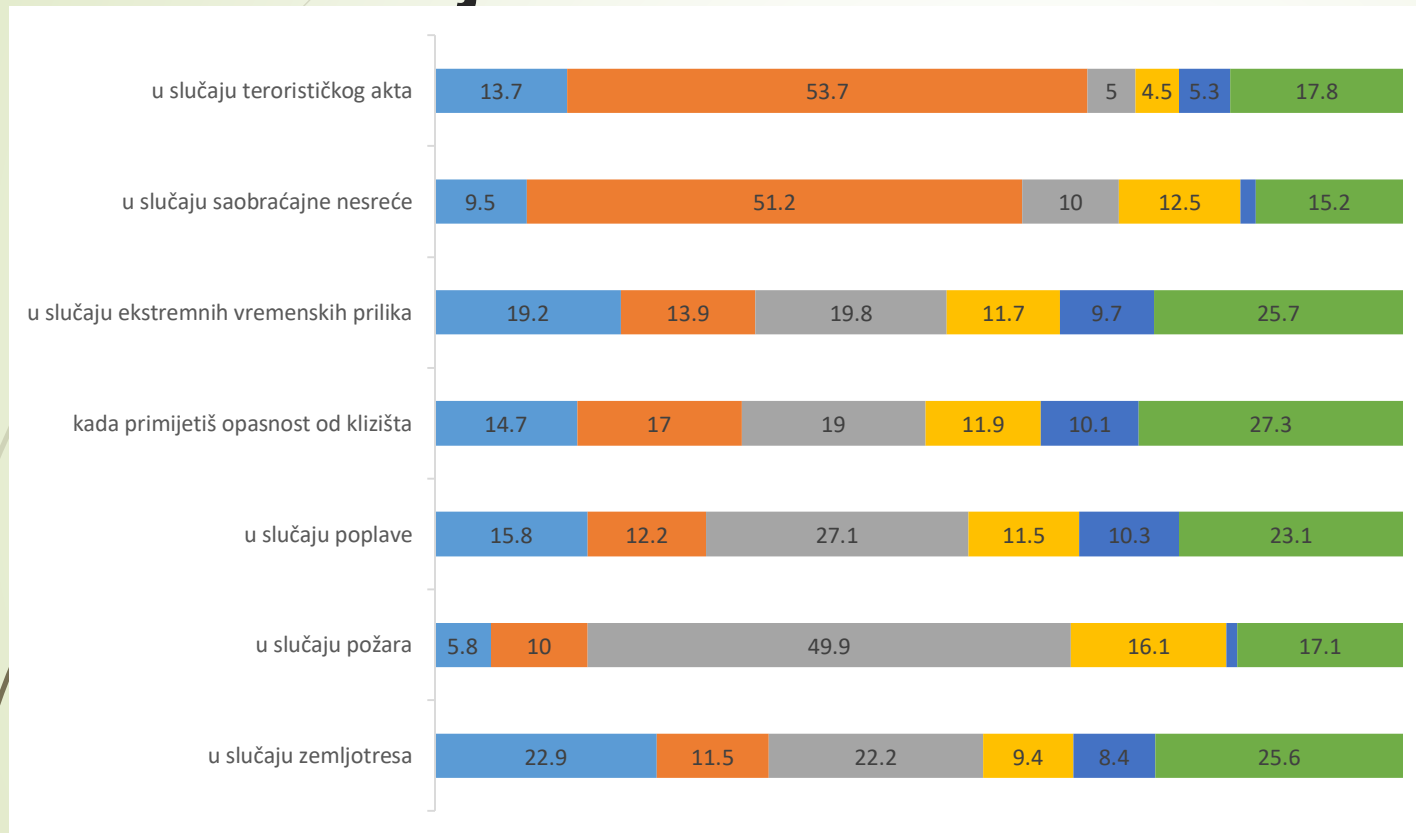
U slučaju POŽARA, ako se nađeš u zatvorenom prostoru (u kući, školi i sl.)

U slučaju EKSTREMNIH VREMENSKIH USLOVA: poplave, oluje, udara groma i sl.

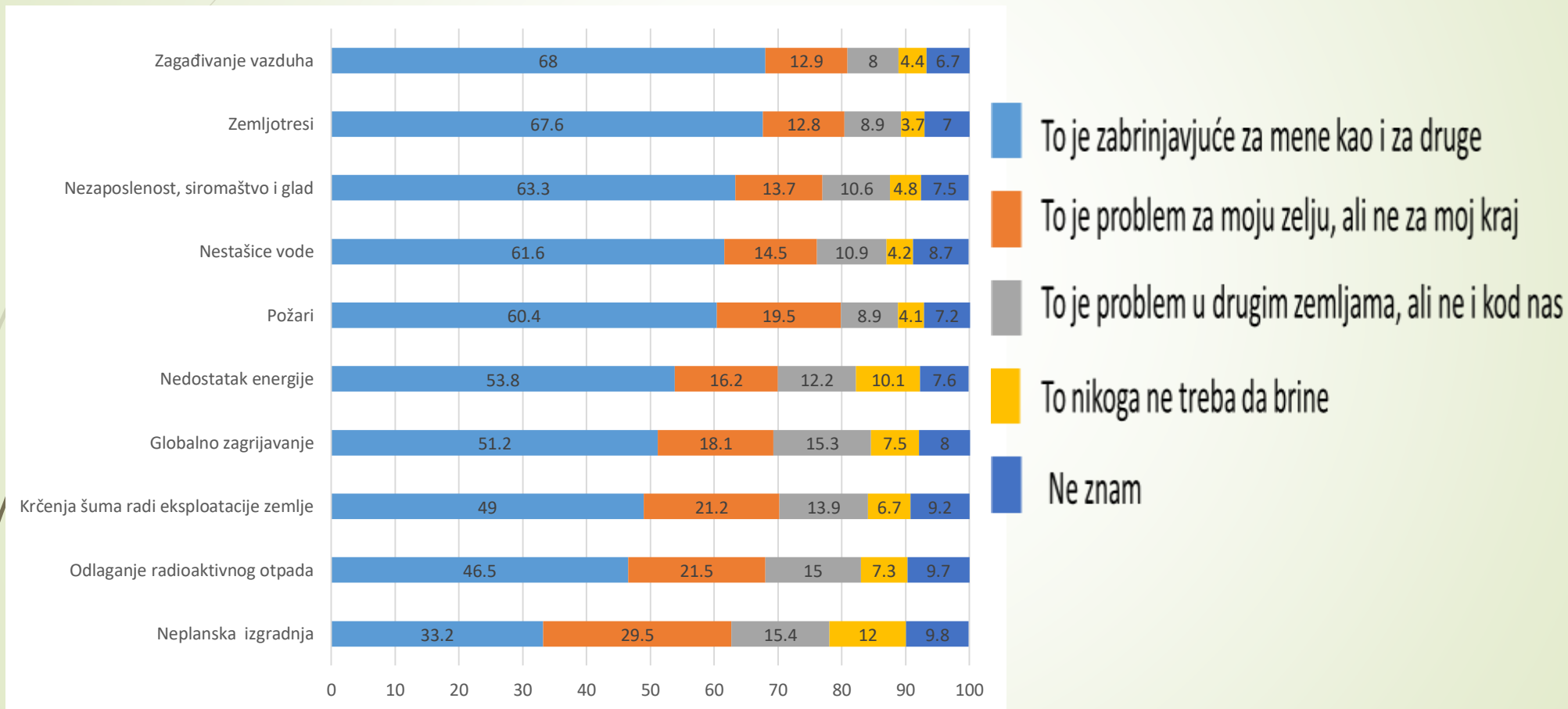

Koji broj telefona treba pozvati u sljedećim situacijama?

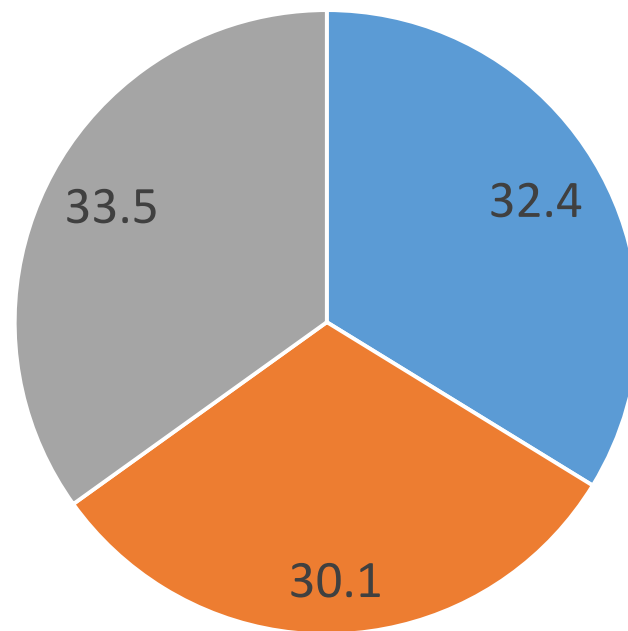

- 112 Internacionalni broj za hitne slučajeve
- 122 Policija
- 123 Vatrogasci
- 124 Hitna pomoć
- 125 Tačno vrijeme
- Ne znam

Po tvom mišljenju, koliko treba da brinemo zbog sljedećih problema?

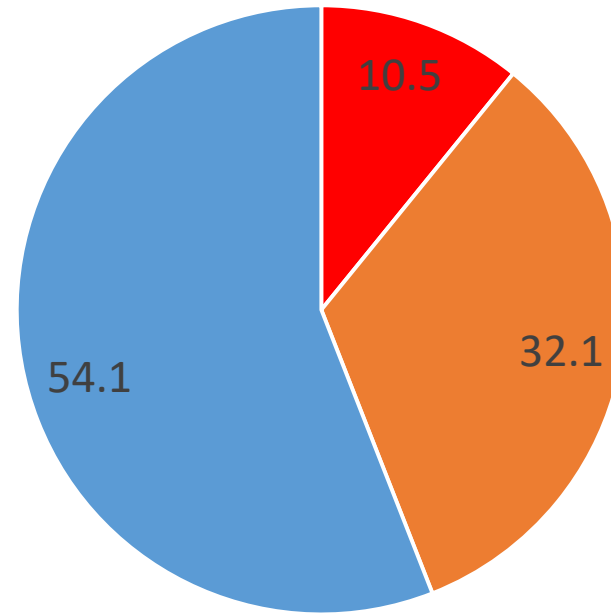

Misliš li da će se stanje vezano za navedene probleme poboljšati ili pogoršati tokom narednih 20 godina?

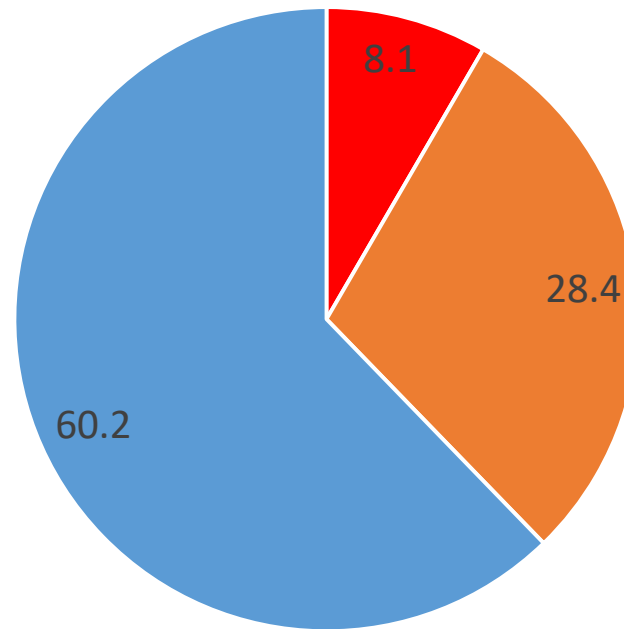
■ poboljšace se ■ ostace otprilike isto ■ pogorsace se

Ako bi tvoja škola organizovala predavanje o temama koje se odnose na smanjenje rizika od katastrofa, da li bi ti bio/la spreman/na da prisustvuješ takvom predavanju?

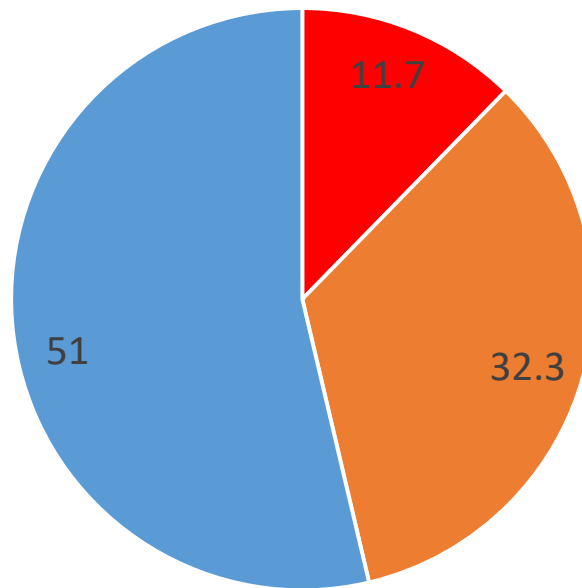
■ ne, to me ne bi zanimalo ■ da, ukoliko bi prisustvovali i drugi ucenici ■ da, vrlo rado

Ako bi tvoja škola organizovala vježbu na kojoj bi se uvježbavalo postupanje u slučaju zemljotresa, požara, poplava itd., da li bi ti bio/la spreman/na da prisustvuješ takvoj vježbi?

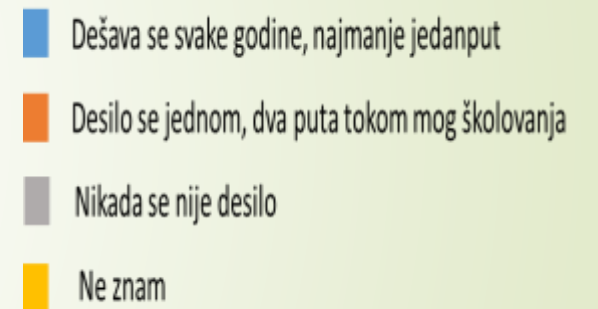
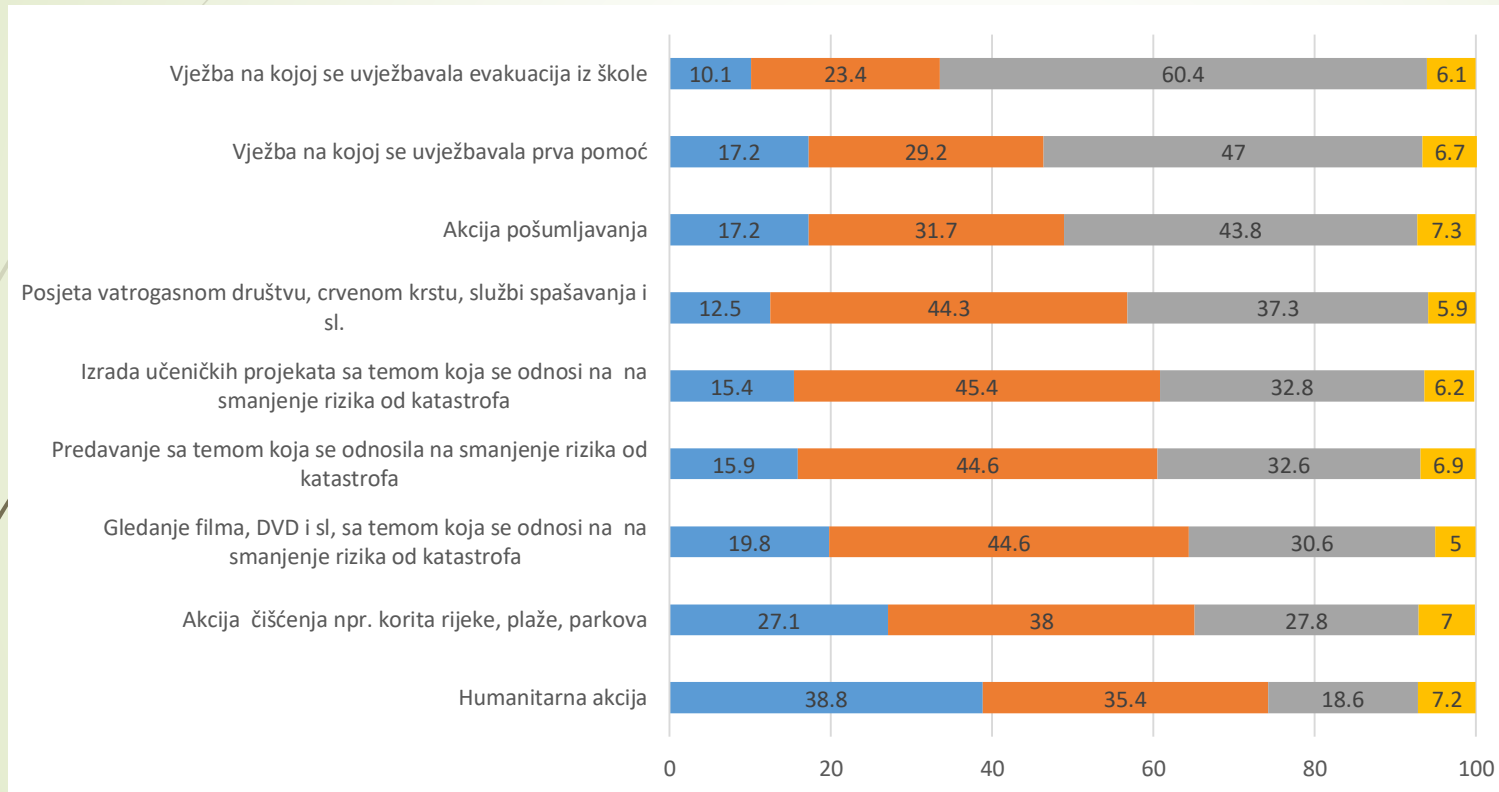
■ ne, to me ne bi zanimalo ■ da, ukoliko bi prisustvovali i drugi ucenici ■ da, vrlo rado

Ako bi u mjestu gdje živiš postojala mogućnost uključivanja u rad neke od organizacija koje se bave zaštitom i spašavanjem imovine i ljudi, npr. u rad: crvenog krsta, gorske službe spašavanja, vatrogasnog društva i sl. da li bi ti bio/la spreman/na da se aktivno uključiš u rad tih organizacija?

■ ne, to me ne bi zanimalo ■ da, ukoliko bi prisustvovali i drugi ucenici ■ da, vrlo rado

Koliko često se dešava da u školi učestvuješ u sledećim aktivnostima?

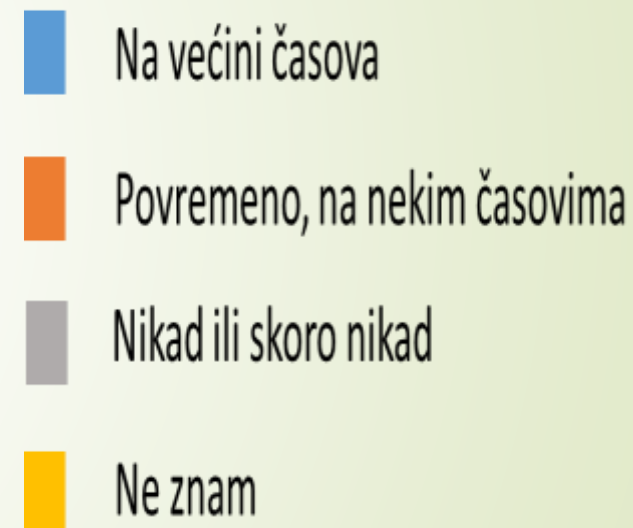
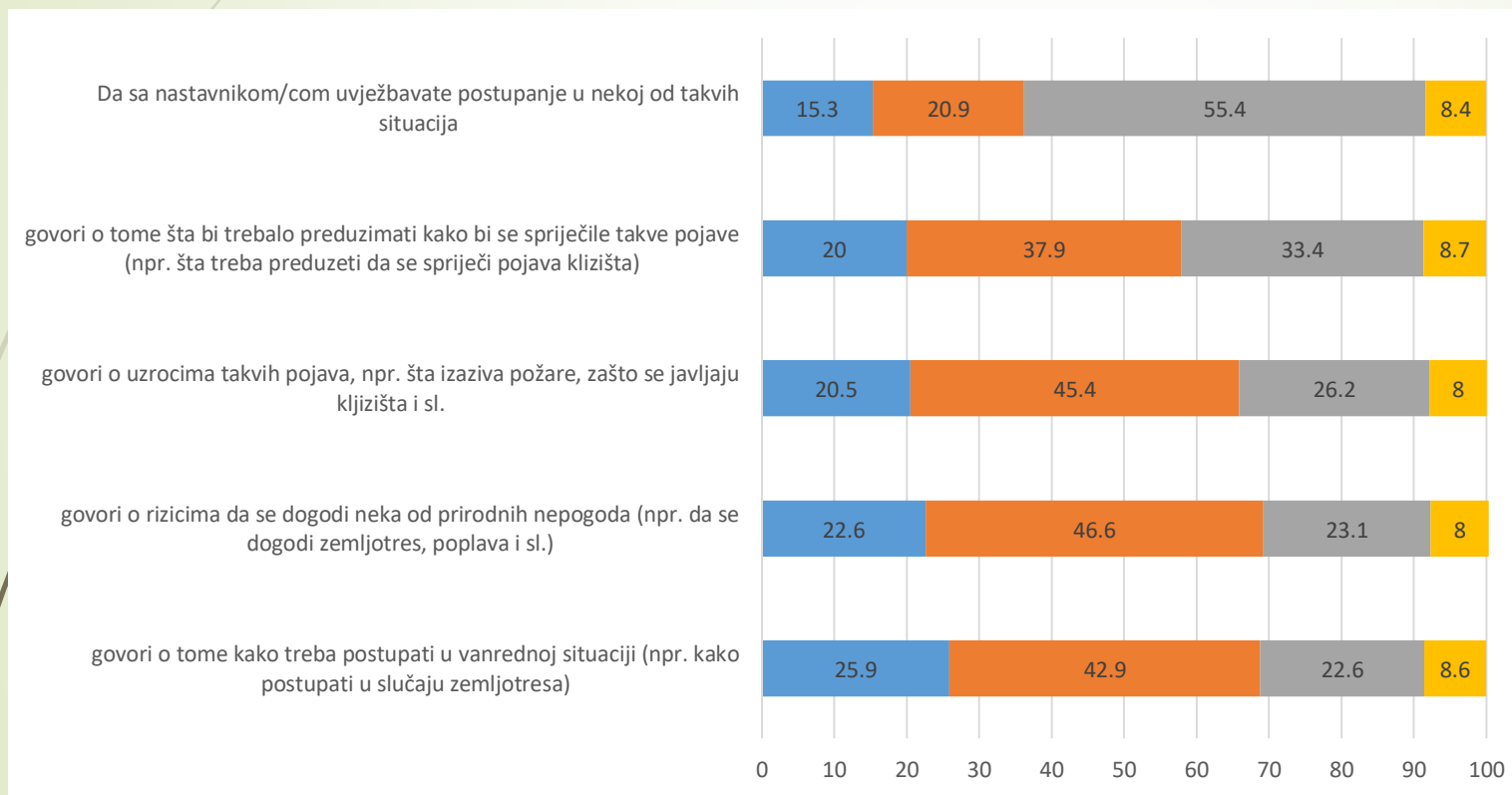

Koliko često se dešava da se u školi za vas organizuju vježbe na kojima se uvježbava evakuacija lica iz škole?

Nikada se nije desilo

ime osnovne škole	f	%		f	%
Ratko Žarić	25	96.2	NJegos - Cetinje	12	52.2
Dusan Korac - Bijelo Polje	22	95.7	29. novembar Podgorica	12	75
Stampan Makarije	21	84	Marko Miljanov	12	66.7
Druga osnovna škola	20	76.9	Olga Golović Nikšić	11	40.7
Njegoš Kotor	20	95.2	Vuko Jovović Danilovgrad	10	45.5
Ristan Pavlović	19	70.4	9 Maj - Bijelo Polje	9	52.9
Vuk Karadžić Beraane	18	72	Mrkojevići	8	36.4
Pavle Žižić - Bijelo Polje	18	62.1	Džafer Nikočević Gusinje	8	25.8
Bajo Jojić - Andrijevica	17	77.3	Bosko Strugar	7	20.6
Salko Aljković	16	69.6	Savo Pejanović	7	43.8
Srbija	15	57.7	Dusan Obradović	5	35.7
Mileva Lajović Lalatović	15	65.2	Savo Kazić	3	75
Radojica Perović	14	70	Vukasin Radunović	1	3.8
Risto Manojlović - Kolasin	13	76.5	Boro Vukmirović	1	100
Veljko Drobnjaković	13	72.2			
Risto Ratković - Bijelo Polje	12	52.2			

Koliko često se dešava da nastavnik/ca na časovima u školi.....

Da li sa nastavnikom uvježbavate postupke u nekoj od tih situacija?

nikada ili skoro nikada se nije desilo

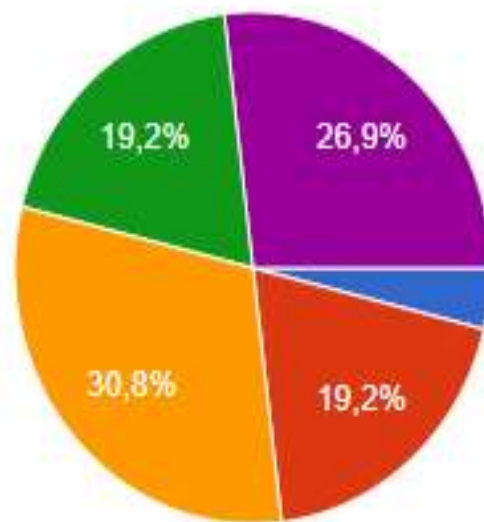
ime osnovne škole	f	%		
Ratko Žaric	24	92.3	Risto Manojlovic - Kolasin	13 65
Stampar Makarije	20	80	Risto Ratkovic - Bijelo Polje	12 66.7
Pavle Zizic - Bijelo Polje	19	65.5	29. novembar Podgorica	12 75
Radojica Perovic	18	78.3	Bosko Strugar	11 32.4
Dusan Korac - Bijelo Polje	17	73.9	Srbija	11 42.3
Njegos Kotor	17	81	Veljko Drobnjakovic	11 64.7
Mileva Lajovic Lalatovic	16	84.2	Mrkojevici	9 40.9
Ristan Pavlovic	15	55.6	Marko Miljanov	9 50
Druga osnovna škola	15	57.7	Savo Pejanovic	8 50
Olga Golovic Niksic	14	51.9	Vukasin Radunovic	7 26.9
Vuk Karadzic Beraane	14	56	Vuko Jovovic Danilovgrad	6 27.3
NJegos - Cetinje	14	60.9	Dusan Obradovic	5 35.7
Salko Aljkovic	14	60.9	Dzafer Nikocevic Gusinje	4 12.9
Bajo Jojic - Andrijevisa	13	59.1	9 Maj - Bijelo Polje	3 17.6
			Savo Kazic	3 75
			Boro Vukmirovic	1 100

Rezultati direktori

Koliko učenika ima Vaša škola

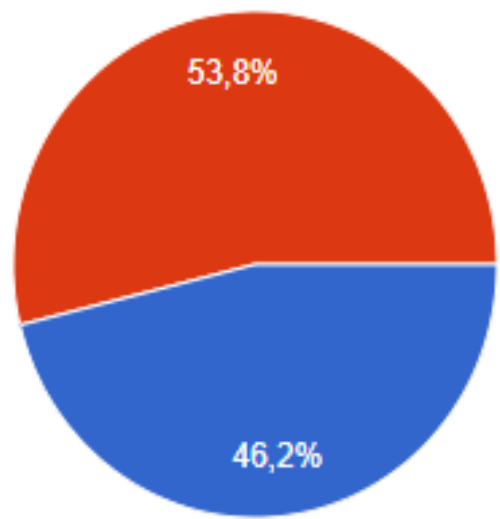
26 odgovora

- manje od 100
- izmedju 100 i 300
- izmedju 300 i 600
- izmedju 600 i 900
- više od 1000

Da li Vaša škola ima urađen plan zaštite i spašavanja?

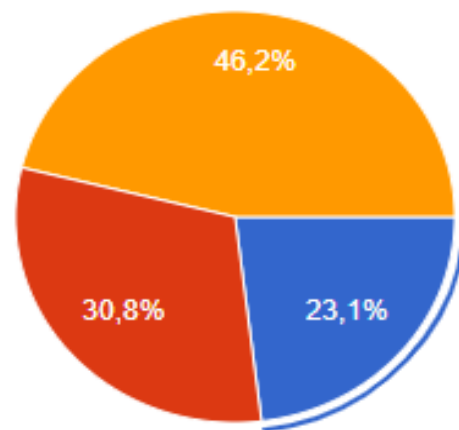
26 odgovora

- Da
- Ne

Da li ste učenike i zaposlene u školi upoznali sa sadržinom planova zaštite i spašavanja, a posebno sa planom evakuacije;

26 odgovora

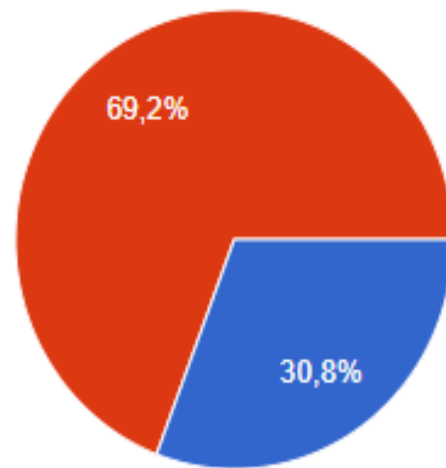

- DA, TOKOM OVE ŠKOLSKE GODINE
- DA, U PRETHODNIM GODINAMA
- NE JOŠ

Da li ste tokom ove godine sproveli vježbu evakuacije učenika, nastavnog i vannastavnog osoblja

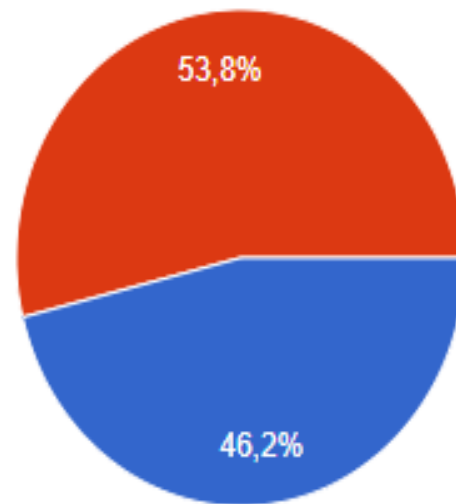
26 odgovora

● Da
● Ne

Da li je u vašoj školi na svakom spratu, na vidnim mjestima, istaknt plan – šema evakuacije?

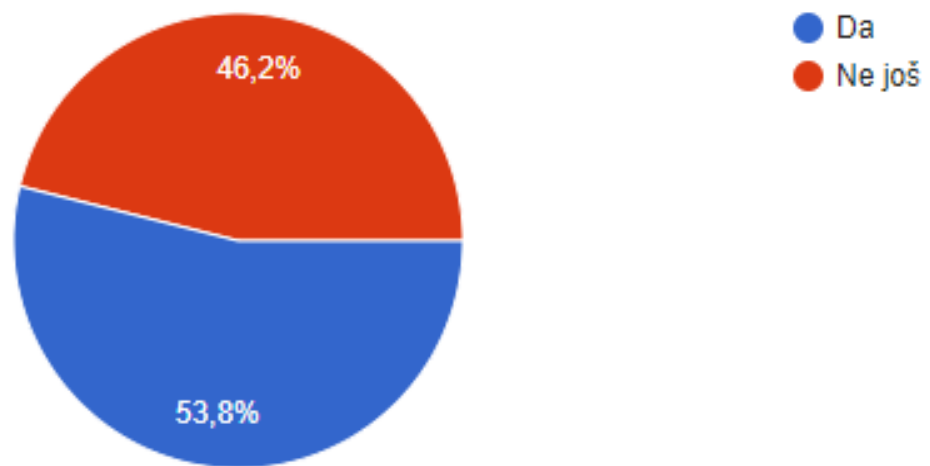
26 одговора

- Da
- Ne još

Da li su na odgovarajućim mjestima u školi vidno istakni telefonski brojevi službi za hitne intervencije (112, 122, 123, 124)?

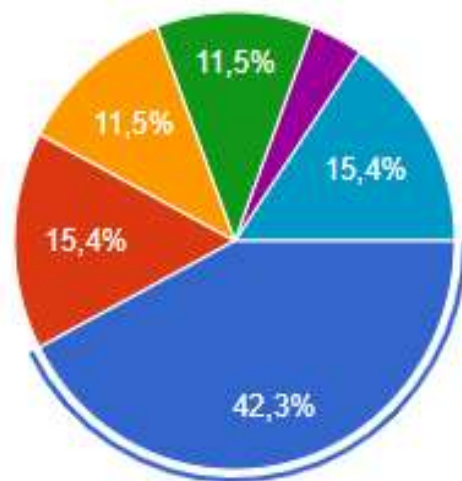
26 одговора

Koliki procenat nastavnika iz vaše škole je obučen za realizaciju međupredmetne teme obrazovanje u oblasti smanjenja rizika od katastrofa?

26 odgovora

- NIKO NIJE PROŠAO OBUKU
- OKO 5% NASTAVNIA/CA
- OKO 10% NASTAVNIKA/CA
- OKO 25% NASTAVNIA/CA
- OKO 50% NATAVNIKA
- VIŠE OD 50% NATAVNIKA

učenici

direktori

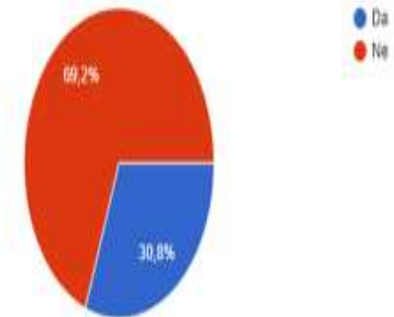
Koliko često se dešava da se u školi za vas organizuju vježbe na kojima se uvježbava evakuacija iz škole?

Nikada se nije desilo

ime osnovne škole	f	%			
Ratko Žarić	25	96,2	Njegoš - Cetinje	12	52,2
Dusan Kibrac - Bijelo Polje	22	95,7	29. novembar Podgorica	12	79
Stampar Makarije	21	84	Marko Miljanov	12	66,7
Druga osnovna škola	20	76,9	Olga Golović Nikšić	11	40,7
Njegoš Kotor	20	95,2	Vuko Jovović Danilovgrad	10	45,5
Ristan Pavlović	19	70,4	9. Maj - Bijelo Polje	9	32,9
Vuk Karadžić Berane	18	72	Mrkojevići	8	36,4
Pavle Žilic - Bijelo Polje	18	62,1	Ozifer Nikočević Gusinje	8	25,8
Bejo Jojčić - Andrijevica	17	77,3	Bosko Strugar	7	20,6
Salko Aljković	16	69,6	Savo Pejanović	7	43,8
Srbija	15	57,7	Dusan Obradović	5	35,7
Mileva Lajović Lalatović	15	65,2	Savo Karić	3	75
Radojica Parović	14	70	Vukasin Radunović	1	3,8
Risto Marojlović - Kolasin	13	70,0	Boro Vukmirović	1	100
Veljko Drobnjaković	13	72,2			
Risto Ratićević - Bijelo Polje	12	52,2			

Da li ste tokom ove godine sproveli vježbu evakuacije učenika, nastavnog i vannastavnog osoblja

26 odgovora

Znanje o smanjenju rizika od katastrofa.....

- ❑ Veliki broj učenika **iskazuje dobru informisanost**, o pojmu – **smanjenje rizika od katastrofa**. Dvije trećine učenika je prilično ili dobro informisano o ovom pojmu.
- ❑ Takođe, svaki treći učenik bi mogao da objasni šta uzrokuje i koji je rizik za pojavu saobraćajnih nezgoda, požara, ekstremnih meteoroloških pojava, zemljotresa, poplava, neeksplodiranih ubojnih sredstava i klizišta, dok svaki peti učenik ne bi mogao na ova pitanja da odgovori.

Percepcija važnosti problema

- ❑ Ove teme su jako važne za učenike smatra **svaki drugi učenik**, dok se o stavu da nijesu uopšte važne i da ih uopšte ne interesuju izjasnilo oko **15% učenika**.
- ❑ Učenici smatraju da najviše treba da brinemo u narednom periodu zbog zagađenosti vazduha, zemljotresa, siromaštva i nezaposlenosti, kao i nestašice vode u rasponu odgovora **od 62-69%**. Najmanje treba biti zabrinut zbog **neplanske gradnje 32%** i zbog odlaganja radioaktivnog otpada i krčenja šuma **oko 50% odgovora** ispitanika.
- ❑ Ovi gore nabrojani problemi bi se mogli pogoršati u narednih 20-tak godina smatra **svaki treći učenik**.

„Sposobnost“ prepoznavanja rizičnih situacija i spremnost na preventivno ponašanje...

- ❑ Svaki **treći učenik** bi znao da postupi u situacijama zemljotresa, požara, saobraćajnih nezgoda, poplava, neeksplozivnih ubojnih sredstava, ekstremnih meteoroloških pojava, terorističkih djela i klizišta. U istim situacijama svaki **peti učenik** ne bi znao da postupi.
- ❑ **36% učenika** bi uspješno moglo da izvede radnje, kao što su: zvanje telefonom određene institucije, označavanje mjesta saobraćajne nezgode, previjanje rane, isključivanje dovoda struje, korišćenje protivpožarnih aparata, pružanje vještačkog disanja, zatvaranje vode na glavnom ventilu. Iste radnje ne bi znalo da izvede 16,5% učenika.

Uloga škole

- ❑ Od škole je dobilo najviše informacija - **svaki deseti učenik**, dok je najviše informacija dobilo od roditelja 35%, sa interneta 22% i od medija 15%.
- ❑ U školi su organizovana posebna predavanja na ovu temu smatra svega **15% učenika**, dok svaki **drugi učenik** kaže da su pojedini nastavnici nešto govorili o ovome.
- ❑ U školi se o smanjenju rizika od katastrofa **najviše uči iz geografije** smatra svaki drugi učenik, potom iz crnogorskog jezika kaže svaki peti učenik, a iz **fizičkog vaspitanja statistički nije vrednovano**.
- ❑ Da o ovim temama treba mnogo više učiti u školi **smatra 8 od 10 učenika**.

Šta dalje... Ciljevi...

- Završiti edukaciju svih nastavnika osnovnih škola u Crnoj Gori u naredne dvije godine.
- Završiti edukaciju nastavnog osoblja predškolskih ustanova u Crnoj Gori.
- Započeti edukaciju nastavnika u srednjim školama.
- Izraditi Planove zaštite i spašavanja za različite vrste hazarda u svim obrazovno – vaspitnim objektima.

Šta dalje... **Aktivnosti u školi...**

Pojačati rad na implementaciji ove teme kroz:

- otvoreni dio programa pojedinih predmeta redovne nastave,
- implementirati ih kroz pojedine predmete izborne nastave,
- kroz slobodne aktivnosti i sekcije,
- tokom dana kulture, sporta (10 dana slobodnog kurikuluma),
- kroz učeničke organizacije (izviđači, gorani itd.),
- kroz saradnju sa lokalnom zajednicom (posjete vatrogascima, hitnoj pomoći i drugim ustanovama koje se direktno ili indirektno bave ovom djelatnošću).